

Autoreferat

1. **Imię i nazwisko:** Norbert Mika

2. **Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/artystyczne – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej:**

- 1988 r. tytuł magistra historii, Instytut Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie,
- 2000 r. studia podyplomowe – *Zarządzanie i przedsiębiorczość w oświacie*, Akademia Ekonomiczna w Katowicach,
- 2006 r. stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie historii, nadany uchwałą Rady Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 23 maja 2006 r. Temat pracy doktorskiej: „Mieszko książę raciborski, syn Władysława II Wygnańca”. Promotor: dr hab. prof UŚ Antoni Barciak.

3. **Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach oświatowych:**

- 1 IX 1987–31 VIII 1993 – Szkoła Podstawowa nr 15 im. Jana III Sobieskiego w Raciborzu (pełny etat),
- 1 IX 1993–31 VIII 1999 – Szkoła Podstawowa nr 18 im. Książąt Raciborskich w Raciborzu (pełny etat),
- 1 IX 1999–31 VIII 2017 – Gimnazjum nr 3 im. Augustyna Weltzla w Raciborzu (pełny etat),
- 1 IX 2017–31 VIII 2018 – Szkoła Podstawowa nr 18 im. Książąt Raciborskich w Raciborzu (pełny etat),

4. **Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.):**

- tytuł osiągnięcia naukowego/artystycznego: Śląsk i jego sąsiedzi w średniowieczu i epoce nowożytnej

Publikacja główna:

- *Dzieje ziemi raciborskiej*, Kraków 2012, ss. 276 (osobno w języku czeskim: *Dějiny Ratibořska*, Krakov 2012, ss. 233).

Publikacje uzupełniające (20):

- *Historia miasta i gminy Krzanowice*, Kraków 2013, ss. 286 (osobno w języku czeskim: *Dějiny města a obce Křenovice*, Krakov 2013, ss. 249).
- *Początki klasztoru rudzkiego (do końca XIII wieku)*, [in:] *Klasztor cystersów w Rudach. Materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej odbytej 7 czerwca 2008 r. w Rudach*, red. N. Mika, Racibórz 2008, s. 7–20.

- *Austria i Ruś w działalności ewangelizacyjnej polskich i węgierskich dominikanów, do 1241 roku*, [in:] *Święty Jacek i dziedzictwo dominikańskie*, red. E. Mateja, A. Pobóg-Lenartowicz, M. Rowińska-Szczepaniak, Opole 2008, s. 75–87.
- *Pruskie powiaty na Górnym Śląsku w latach 1741–1871*, [in:] *Z kart historii powiatu rybnickiego*, red. D. Keller, Rybnik 2008, s. 37–43.
- *Udział ksiąg śląskich w wydarzeniach w Gąsawie 1227 roku*, [in:] *Gąsawa w pamięci historycznej: w związku z 620. rocznicą lokacji miasta*, red. D. Karczewski, Inowrocław 2009, s. 81–91.
- *Mechanizmy postępującego rozbicia dzielnicowego i zjednoczenia Polski w XIII wieku (z uwzględnieniem roli Śląska)*, „Śląski Notes Historyczny”, 1, 2011, s. 8–17.
- *Mieszko Laskonogi – pierwszy książę raciborski*, [in:] *Mieszkańcy ziemi raciborskiej dla Polski i Europy. Materiały z konferencji naukowej odbytej w siedzibie Towarzystwa Miłośników Ziemi Raciborskiej*, red. J. Kropiwnicki, J. Kropiwnicka, Racibórz 2011, s. 7–14.
- *Kraków w polityce księcia Mieszka – syna Władysława II Wygnańca*, [w:] *Mieszko IV Laskonogi – książę raciborski i dzielnicowy władca Polski oraz jego dziedzictwo. Materiały z międzynarodowej konferencji naukowej odbytej 20 maja 2011 r. w murach Muzeum w Raciborzu*, red. N. Mika, Racibórz 2011, s. 14–24.
- *Polityka czeska kniazia Lwa Daniłowicza. Z dziejów stosunków rusko-czeskich w drugiej połowie XIII w.*, [in:] *Przemysł i ziemia przemyska w strefie wpływów ruskich, X – połowa XIV w.*, red. V. Nagirnyy, T. Pudłocki (Colloquia Russica, ser. II, vol. 1), Kraków 2013, s. 163–181.
- *Ostatni Przemyślida – książę Walentyn Garbaty*, [in:] *Czechy i Polska między Wschodem a Zachodem – średniowiecze i wczesna epoka nowożytna (materiały międzynarodowej konferencji naukowej)*, red. T. Ciesielski, W. Iwańczak, współpr. A. Januszek-Sieradzka, M. Żeromska-Ciesielska, Warszawa 2016, s. 51–65.
- *Kasata klasztorów w 1810 r. na ziemi raciborskiej*, [in:] *Kasaty klasztorów na obszarze dawnej Rzeczypospolitej Obojga Narodów i na Śląsku na tle procesów sekularyzacyjnych w Europie*, red. M. Derwich, t. II: *Kasaty na Śląsku Pruskim i na ziemiach zaboru pruskiego*, Wrocław 2014, s. 87–93.
- „Крестьяное целование” – geneza i praktyka stosowania przez władców ruskich, polskich i węgierskich, do końca XII wieku, [in:] *Rus' and countries of the Latin culture (10th–16th c.). Publication from the 6th International Scientific Conference, Krakow, 26th–28th November, 2015*, red. V. Nagirnyy (Colloquia Russica, ser. I, vol. 6), Kraków 2016, s. 111–129.
- *Prudnik w obliczu zagrożenia i najazdów husyckich*, [in:] *Prudnik w średniowieczu: Studia nad początkami miasta*, red. W. Dominiak, Prudnik 2016, s. 59–74.
- *Wyprawa wojenna księcia Daniela Romanowicza i jego polskich sprzymierzeńców na terytorium północnych Moraw w 1253 r. Trasa przemarszu i problem wiarygodności faktów prezentowanych przez autora Latopisu halicko-wołyńskiego*, [in:] *Данило Романович і його часи*, red. B. Нагірний, М. Волощук (Colloquia Russica, ser. II, vol. 3), Івано-Франківськ – Краків 2017, s. 145–157.
- *Poutní tradice v česko-polském příhraničí Horního Slezska*, [in:] *Tradice a kulturotvorné funkce poutnictví na česko-polském pohraničí*, red. A. Wuwer, D. Jakubczyk, Katovice 2017, s. 9–19.
- „Pestilentiae et medici”. K dějinám epidemií a medicíny v zemích České koruny během dlouhé habsbursko-osmanské války (1593–1606), [in:] *Ján Jessenius (1566 – 1621) – L'udia a doba: Medzinárodná vedecká konferencia konaná 8. decembra 2016 (Historia Medicinae Slovaca I.)*, Bratislava 2017, s. 180–202.

- *Tatarská otázka v politických misích císařských kurýrů a poslu k moskevskému dvoru v letech 1587–1589*, [in:] *Rus' and the world of the nomads (the second half of the 9th–16th c.)*. Publication from the 6th International Scientific Conference, Plzeň, 23th–26th, November, 2016, red. V. Nagirnyy (Colloquia Russica, ser. I, vol. 7), Krakov 2017, s. 423–438.
- „Силу честного креста”. Krzyż i praktyka jego całowania na Rusi w obliczu zagrożenia i najazdów tatarskich (do końca XV wieku), [in:] *Religions and beliefs of Rus' (9th–16th centuries)*. Publication from the 8th International Scientific Conference, Lviv, 15th–18th November, 2017, red. V. Nagirnyy (Colloquia Russica, ser. I, vol. 8), Krakow 2018, s. 365–384.
- *Русь у сілезьких середньовічних джерелах (до кінця XIII ст.)*, [in:] *Середньовічна Русь: Проблеми термінології*, ред. В. Нагірний, М. Волощук (Colloquia Russica, ser. II, vol. 4), Івано-Франківськ – Краків 2018, s. 229–249.

Przedmiotem moich badań jest Śląsk i jego sąsiedzi od średniowiecza po czasy nowożytne. Pod pojęciem „Śląsk” należy rozumieć krainę nad górną i środkową Odrą, w skład której, we wspomnianym tu okresie historycznym, wchodziło między innymi księstwo wrocławskie, głogowskie, raciborskie itd.; natomiast termin „sąsiedzi” oznacza Rzeszę Rzymską (Niemiecką) wraz z Austrią i Czechami, a także Węgry i Ruś. Zgłębiając poszczególne zagadnienia odnoszące się do podejmowanej tematyki, zmuszony byłem przeprowadzić kwerendy naukowe w kilkudziesięciu krajowych i zagranicznych archiwach (m.in. Warszawa, Kraków, Wrocław, Katowice, Opole, Racibórz, Pszczyna, Ostrava, Opava, Krnov, Vsetín, Olomuniec, Brno, Praga, Wiedeń, Klosterneuburg, Görlitz, Berlin), nie licząc różnego rodzaju bibliotek, zwłaszcza poza granicami Polski.

Owocem prowadzonych przeze mnie badań jest osiągnięcie naukowe, na które składa się publikacja główna (wersja polska i wersja czeska), a także 20 publikacji uzupełniających. Oto krótka charakterystyka publikacji głównej.

Książka pt. *Dzieje ziemi raciborskiej*, Kraków 2012. Oprócz wersji polskiej, ukazała się też osobno drukiem jej wersja w języku czeskim: *Dějiny Ratibořska*, Krakov 2012. Publikacja jest jedyną tego typu monografią naukową, opisującą historię ziemi raciborskiej przez pryzmat jednostek terytorialnych szczebla średniego, jakie funkcjonowały na tym terenie od prehistorii po czasy najnowsze. Chodzi o terytorium plemienne, kasztelanię raciborską, księstwo raciborskie (obejmujące w XIII wieku cały Górny Śląsk), okręg zamkowy, dawny powiat (obejmujący Racibórz, Rybnik, Żory), rejon i obecny powiat. W pracy starałem się ukazać zmieniające się granice poszczególnych władztw terytorialnych, struktury administracyjne, kompetencje stojących na ich czele zarządców i urzędników. Sporo miejsca w publikacji zajmują zagadnienia militarne, demograficzne, kulturowe, narodowościowe i wyznaniowe, jakie na tym obszarze miały miejsce na przestrzeni wieków. Interesowały mnie zwłaszcza takie zagadnienia jak: plemię Gołężyców; zmieniające się granice państwowe; dawna kasztelania raciborska i jej urzędnicy; ekspansja czesko-morawska na Górny Śląsk; księstwo raciborskie i jego kolejni piastowscy władcy; najazdy tatarskie w XIII wieku; niespokojne panowanie Przemyślidów (w tym najazdy husytów na Górny Śląsk); nauka, kultura i sztuka średniowieczna; raciborski okręg zamkowy; ziemia raciborska jako przedmiot transakcji i zastawu, po wymarciu dziedzicznych książąt tej krainy (czasy Hohenzollernów, Izabeli Jagiellonki, Zygmunta Batorego, Bethlena Gabora, polskich Wazów); reformacja i kontrreformacja; wojna trzydziestoletnia; działania mieszkańców Górnego Śląska wobec zagrożenia tureckiego i tatarskiego w XVI i XVII wieku; utworzenie powiatu

raciborskiego; pruscy (niemieccy) landraci; wojny napoleońskie; reformy powiatu w XIX wieku itp. Staralem się przy tym uwzględnić najnowszy stan badań naukowych. Prezentowany materiał ubogaciłem ilustracjami i zestawieniami tabelarycznymi. O naukowym charakterze książki świadczy 816 przypisów i fakt korzystania z 30 krajowych i zagranicznych archiwów, nie licząc 156 źródeł drukowanych i 371 opracowań. Zgłębiając w 2012 roku treść książki przed jej wydaniem drukiem, jeden z recenzentów, prof. dr hab. Krzysztof Baczkowski (UJ Kraków), napisał: „Dr Norbert Mika podjął się niezwykle trudnego i ambitnego zadania – opracowania w formie książkowej całokształtu dziejów ziemi raciborskiej, od czasów najdawniejszych do dnia dzisiejszego. Recenzowana książka nie jest dziełem popularnym ani popularnonaukowym, lecz ściśle naukową monografią wymienionego wyżej regionu, wymagającą od Autora znajomości wszystkich kanonów warsztatu historyka profesjonalisty oraz dużej dozy wiedzy geograficznej, przyrodniczej i socjologicznej. W naszych czasach podobne monografie pisze zwykle kilku lub kilkunastu autorów. Dr Norbert Mika wykonał to dzieło samodzielnie i – moim zdaniem – z pełnym sukcesem. Było to efektem mrówczej pracy w trakcie ogromnej kwerendy badawczej” (fragment cytowanej recenzji, opublikowano w książce na str. 275 – wersja polska, str. 226 – wersja czeska).

Poza głównym osiągnięciem habilitacyjnym, w postaci wspomnianej wyżej publikacji głównej (wersja polska i wersja czeska), ukazały się drukiem inne moje teksty naukowe, jako publikacje uzupełniające. Oto poruszane w nich zagadnienia:

- Książka pt. *Historia miasta i gminy Krzanowice*. Oprócz wersji polskiej, ukazała się też osobno drukiem jej wersja w języku czeskim: *Dějiny města a obce Křanovice*. Publikacja jest monografią historyczną pogranicznego miasta i gminy leżącej na polsko-czeskim, a dokładnie śląsko-morawskim, pograniczu. Obszar ten wielokrotnie na przestrzeni wieków przechodził z rąk do rąk, wchodząc w skład państwa czeskiego, polskiego lub niemieckiego. Skomplikowana była także jego przynależność kościelna. Dość powiedzieć, że od XIII do połowy XVIII wieku Krzanowice funkcjonowały w granicach księstwa opawskiego i ziem Korony Czeskiej, zaś przynależne obecnie do gminy Krzanowice, wioski Bojanów i Wojnowice, do księstwa raciborskiego, które do połowy XIV wieku było traktowane jako część Polski, a następnie, do połowy XVIII wieku, stanowiło lenno królów Czech. Jednocześnie przez cały ten czas Krzanowice znajdowały się pod jurysdykcją biskupa ołomunieckiego na Morawach, zaś wspomniane tu wioski (Bojanów, Wojnowice) pod kościelnymi rządami biskupa wrocławskiego na Śląsku. Treść publikacji obejmuje okres od czasów prehistorycznych do współczesnych. Przykładowe zagadnienia: pojawienie się na tym terenie Słowian, zmieniające się administracje, herby miejscowości, ustrój Krzanowic, przywileje miejskie, demografia historyczna, feudalni właściciele i włodarze (jeden z nich, Konrad VII Biały, brał udział po stronie krzyżackiej w bitwie pod Grunwaldem, zaś krzanowiccy mieszczanie musieli płacić podatek, aby go wykupić z polskiej niewoli), reformacja i kontrreformacja, wojna trzydziestoletnia, konflikty mieszkańców z feudalami i wierzycielami, przejazdy władców (udokumentowany jest pobyt w Krzanowicach wojsk Jana III Sobieskiego w 1683 roku), zagrożenie tureckie, wojny śląskie w XVIII wieku, wojny napoleońskie itp. Całość materiału ubogacona została wielką ilością ilustracji. O naukowym charakterze książki świadczy 718 przypisów, jak również fakt korzystania z 26 krajowych

i zagranicznych archiwów, nie licząc źródeł drukowanych i opracowań. Recenzent książki dr hab. prof. Jerzy Sperka (UŚ) napisał w 2013 roku: „Praca została oparta na imponującym materiale źródłowym, pozyskanym tak z polskich, jak i zagranicznych archiwów (Opawa, Ołomuniec, Praga), co bez wątpienia wyróżnia ją spośród licznych w ostatnich latach wydawanych monografii miejscowości” (fragment recenzji, opublikowano na tylnej okładce książki).

- Postać i prowadzona polityka księcia piastowskiego Mieszka IV Laskonogiego, przez pryzmat jego panowania w Raciborzu i osobno przez pryzmat jego rządów na tronie w Krakowie. Należy zauważyć, że wspomniany tu władca, aczkolwiek większość życia spędził w Raciborzu, to – według moich badań – urodził się i zmarł w Krakowie. Aby zdobyć władzę w stołecznym wówczas grodzie nad Wisłą, usiłował zjednać do swoich ambitnych planów książąt Rzeszy i Stolicę Apostolską, a wcześniej duchowieństwo diecezjalne, sprzyjając powstaniu zrębów sieci parafialnej na terenie księstwa raciborskiego, obejmującego wówczas terytorium Górnego Śląska. Tematyce tej poświęciłem dwa artykuły (w dwóch różnych książkach), z których drugi ukazał się w książce pod moją naukową redakcją. Jej treść stanowiła zbiór artykułów i była pokłosiem prezentowanych wyników badań na międzynarodowej konferencji naukowej odbytej 20 maja 2011 roku w murach Muzeum w Raciborzu (*Mieszko Laskonogi – pierwszy książę raciborski*, [in:] *Mieszkańcy ziemi raciborskiej dla Polski i Europy. Materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej odbytej w siedzibie Towarzystwa Miłośników Ziemi Raciborskiej*, red. J. Kropiwnicki, J. Kropiwnicka, Racibórz 2011, s. 7–14; *Kraków w polityce księcia Mieszka – syna Władysława II Wygnanka*, [w:], *Mieszko IV Laskonogi – książę raciborski i dzielnicowy władca Polski oraz jego dziedzictwo. Materiały z międzynarodowej konferencji naukowej odbytej 20 maja 2011 r. w murach Muzeum w Raciborzu*, red. N. Mika, Racibórz 2011, s. 14–24.).
- Erygowanie i kasaty śląskich klasztorów w XIII i w początkach XIX wieku. Usiłowałem ustalić początki fundacji cysterskiej w Rudach. Na podstawie zachowanej wiarygodnej rękopiśmiennej zapiski archiwalnej udało mi się przesunąć datę powstania tamtejszego opactwa z 1258 roku do okresu sprzed 1223 roku. Odnosny artykuł ukazał się w książce pod moją naukową redakcją, której treść była pokłosiem prezentowanych wyników badań na ogólnopolskiej konferencji naukowej, odbytej 7 czerwca 2008 roku w Rudach (*Początki klasztoru rudzkiego (do końca XIII wieku)*, [in:] *Klasztor cystersów w Rudach. Materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej odbytej 7 czerwca 2008 r. w Rudach*, red. N. Mika, Racibórz 2008, s. 7–20). Wbrew panującej w historiografii opinii, jakoby śląskie klasztory nic nie wiedziały o planowanej kasacie ich konwentów, na podstawie zachowanych rękopisów ustaliłem coś przeciwnego, a mianowicie, że niektóre zgromadzenia (opactwo w Rudach, kolegiata w Raciborzu), spodziewały się zamachu władz pruskich na swoje dobra. Korzystając też z niepublikowanego materiału rękopiśmiennego, podjąłem także próbę ustalenia dokładnej chronologii akcji kasacyjnej na ziemi raciborskiej (*Kasata klasztorów w 1810 r. na ziemi raciborskiej*, [in:] *Kasaty klasztorów na obszarze dawnej Rzeczypospolitej Obojga Narodów i na Śląsku na tle procesów sekularyzacyjnych w Europie*, red. M. Derwich, t. II: *Kasaty na Śląsku Pruskim i na ziemiach zaboru pruskiego*, Wrocław 2014, s. 87–93).
- Artykuł naukowy *Udział książąt śląskich w wydarzeniach w Gąsawie 1227 roku*. Tragiczne wydarzenia, jakie miały miejsce 1227 roku w Gąsawie. Staralem się wykazać, że pojawienie się pod Gąsawą pocztów zbrojnych Piastów śląskich na

czele z Henrykiem Brodatym, a także kilku pozostałych polskich książąt dzielnicowych, w tym Leszka Białego, spowodowało zbrojną kontrakcję władcy wschodniopomorskiego Świętopełka i jego sojusznika Władysława Odonica. Ich wojska zaatakowały wczesnym rankiem obóz przeciwnika. Rozgorzała wówczas – co usiłowałem wyakcentować – krwawa bitwa z nieprzygotowanym do niej rycerstwem polskim z różnych dzielnic, zwłaszcza z Małopolski i Śląska, które przegrało zbrojne starcie. Tryumfujący Pomorzanie i żołnierze sprzyjający Odonicowi, zaskoczyli kąpiących się wtedy Piastów, przyprowadzając o śmierć Leszka Białego, zaś Henryka Brodatego ciężko raniąc. Według moich badań, opartych na XIII-wiecznych przekazach źródłowych, pod Gąsawą w 1227 roku pojawili się wszyscy polscy Piastowie, w tym książęta śląscy. Oprócz wspomnianego już Henryka Brodatego, także jego syn Henryk Pobożny oraz Mieszko Otyły.

- Artykuł naukowy pt. *Русь у сільських середньовічних джерелах*. Funkcjonowanie terminów Ruś i Rusini w źródłach historycznych proveniencji śląskiej do końca XIII wieku. Badania przeze mnie przeprowadzone pozwoliły na postawienie następujących wniosków: 1) aczkolwiek Śląsk bezpośrednio nie graniczył z Rusią, jednak autorzy średniowiecznych przekazów nierzadko wspominali ten odległy kraj i jego mieszkańców; 2) wzmianki o Rusi i Rusinach pisarze śląscy czerpali głównie z innych źródeł polskich (krakowskich); spotkać jednak można również rodzime, oryginalne zapiski o odległych sąsiadach znad Dniepru i Prypecy; 3) wiadomości o tematyce ruskiej odnoszą się między innymi do wydarzeń z lat 1018, 1025, 1104, 1121/1122, 1231, 1241, 1289 i 1290; 4) jeden z trzynastowiecznych kronikarzy śląskich wyraźnie odróżnia Ruś od leżącej przy granicy z Polską – ziemi halickiej (Galicii); 5) pewna grupa Rusinów osiedliła się w połowie XIII wieku na Śląsku, najpewniej na skutek zagrożenia tatarskiego lub kontaktów handlowych.
- Artykuł naukowy pt. *Ostatni Przemyślidą – książę Walentyn Garbaty*. W potocznej świadomości, najstarsza czeska dynastia Przemyślidów wymarła w 1306 roku wraz z tragiczną śmiercią Wacława III, syna króla Czech i Polski – Wacława II. Tak przynajmniej wzmiankują niektóre średniowieczne źródła historyczne, zredagowane nad Wełtawą. Nie jest to jednak precyzyjna wiadomość, co starałem się ukazać we wspomnianym tu artykule, poświęconym mało znanej postaci, żyjącego na przełomie średniowiecza i czasów nowożytnych, księcia Walentyna Garbatego. Był on władcą raciborskim z bocznej linii dynastii Przemyślidów, wywodzącej się od księcia opawskiego Mikołaja I – nieślubnego syna króla czeskiego Przemysła Otokara II. Na kartach dokumentów Walentyn nosił tytuł „kniezie Oppawskie a Ratiborzskie”, „Herzog in Slesien czu Tropaw und Rathbor” lub „dux Slesie Oppauensis et dominus Ratyboriensis”. Dokładna analiza niepublikowanych rękopisów, przechowywanych w polskich i czeskich archiwach pozwoliła mi ustalić, że Walentyn przyszedł na świat prawdopodobnie 14 lutego, krótko przed 1485 rokiem. Książę – jak podaje polski kronikarz Maciej z Miechowa – był kaleką, oszpeconym garbem i wolem, niemniej odważnym i roztroptym. Stąd jego przezwisko – Garbaty, a także zauważana powszechnie zapobiegliwość o księstwo, a zwłaszcza własną szkatułę. W artykule usiłowałem wykazać, że raciborski książę, mając świadomość, iż jest ostatnim z rodu Przemyślidów, a dodatkowo nieżonatym i bezdzietnym, starał się przed śmiercią uporządkować wiele spraw. Stąd uregulował kwestię następstwa tronu, zawierając układ o przeżycie z Piastem opolskim – księciem Janem II Dobrym, jak również zatwierdził poszczególnym instytucjom w księstwie ich wcześniejsze przywileje

(miastu Racibórz, klasztorowi i szpitalowi bożogrobców na Nowym Mieście, opactwu cystersów w Rudach). Oczywiście władca nie czynił tego bezinteresownie, każąc sobie za wszystko zapłacić, co rodziło w Polsce i Czechach „czarną legendę” o wyjątkowej pazerności kalekiego Przemyśłidy. W artykule przytoczyłem mało znane zapiski o wysuniętych wobec księcia na początku 1516 roku zarzutach dotyczących fałszowania monet na Śląsku z jego polecenia. Groziło mu za to, jako lennikowi króla czeskiego Władysława Jagiellończyka, pozbawienie władzy w księstwie. Sprawę jednak umorzono. Walenty Garbaty zmarł 13 listopada 1521 roku, zaś w jego grobie w klasztorze dominikanek Świętego Ducha w Raciborzu – jak wykazały najnowsze badania archeologiczne – złożono złamany miecz, symbolizujący zgon ostatniego „po mieczu” przedstawiciela czeskiej dynastii Przemyślidów.

- Wojny husyckie na Opolszczyźnie. Podjęcie przeze mnie tematyki husyckiej było związane z okrągłą 600 rocznicą spalenia na stosie w Konstancji czeskiego reformatora religijnego Jana Husa (1415 rok), a także organizowaną w 2015 roku w Prudniku konferencją naukową z udziałem polskich i czeskich historyków, poświęconą początkom tego miasta na Śląsku. W pracy starałem się szczegółowo przedstawić fakty historyczne, sięgając po możliwie wszystkie dostępne źródła na ten temat. Ich lektura pozwoliła mi stwierdzić, że zamek i miasto Prudnik były zajmowane przez wojska husyckie i ich sojuszników aż trzykrotnie: w 1428, 1430 i 1432 roku. Najbardziej tragiczny w skutkach był najazd połączonych sił taborytów, sierotek i prażan, który doprowadził w okresie między 15 a 19 marca 1428 roku do spalenia Prudnika i pobliskich wiosek, a także do uprowadzenia znacznej ilości jeńców spośród mieszczan i okolicznej ludności. Tych ostatnich zdołał wykupić z rąk najeźdźców pan feudalny ziemi prudnickiej i głogóweckiej, młody książę opolski Bolko V, który zawarł przymierze z husytami i pozostał mu wierny przez następne lata. Zauważyłem też, że „czarna legenda”, jaka powstała wokół osoby tego Piasta, choć w znacznej mierze zasłużona, tworzona była przez osoby związane z przeciwnym mu obozem ideologiczno-politycznym, a więc nie do końca obiektywne (*Prudnik w obliczu zagrożenia i najazdów husyckich*, [in:] *Prudnik w średniowieczu: Studia nad początkami miasta*, red. W. Dominiak, Prudnik 2016, s. 59–74).
- Artykuł pt. *Austria i Ruś w działalności ewangelizacyjnej polskich i węgierskich dominikanów, do 1241 roku*, jest próbą zwrócenia przeze mnie uwagi na fakt, że przed najazdem tatarskim (mongolskim) aktywność członków zakonu kaznodziejskiego z Krakowa i Budy obejmowała te same ziemie na zachodzie i wschodzie Europy. Innymi słowy: polscy i węgierscy dominikanie, opuszczając terytorium Włoch, gdzie zyskiwali powołanie do służby i habit, przechodzili przez ziemie austriackie, gdzie zakładali pierwsze placówki misyjne (Friesach/Fryszak, Lorch), a następnie udawali się do swoich ojczystych krajów, by w końcu prowadzić dynamiczną pracę ewangelizacyjną na terytorium zamieszkałym przez prawosławnych Rusinów (Kijów, Halicz, Włodzimierz nad Kłajmą) i pogańskich Połowców (nad dolnym Dnieprem). Analizując dostępne wzmianki źródłowe doszedłem do wniosku, że bracia kaznodzieje św. Dominika swoje pierwsze szlify w służbie ewangelii zyskiwali na terenach kontrolowanych przez dwór w Wiedniu, nabyte zaś doświadczenia wykorzystywali w Polsce i na Węgrzech, co pozwoliło im prowadzić skuteczną działalność wśród ludów wschodniej części kontynentu. Znaczącymi postaciami byli tutaj św. Jacek Odrowąż i Paweł z Węgier. Niedługo po nich na Rusi pojawili się kolejni polscy i węgierscy kaznodzieje: bracia Godyn i Marcin z Sandomierza, a także Julian i Gerard. Jak zauważyłem, oprócz

miejscowej ludności prawosławnej, pracą duszpasterską wspomnianych tu głosicieli ewangelii objęci byli także przebywający w Kijowie – polscy i austriaccy kupcy. Połączyłem ten fakt z okolicznością, że po wypędzeniu dynamicznych kaznodziejów z Kijowa przez księcia Włodzimierza Rurykowicza, w 1233 roku zebrala się w Krakowie kapituła prowincjalna tego zakonu, na której – oprócz dominikanów polskich – pojawili się też zakonnicy z terenu dzisiejszej Austrii: bracia Otton z Fryzaku i Otton z Wiednia. Aktywność i sukcesy misyjne kaznodziejów św. Dominika na ziemiach ruskich i połowieckich gwałtownie przerwała inwazja tatarska pod wodzą Batu-chana na przełomie lat trzydziestych i czterdziestych XIII wieku.

- Rusko-polski najazd na północne Morawy w 1253 roku. Analizując dokładnie treść *Latopisu halicko-wołyńskiego (Kroniki Romanowiczów)*, informującego o tym wydarzeniu, a także zestawiając podane w tymże źródle historycznym fakty z wiadomościami zamieszczonymi w przekazach polskich i czeskich, doszedłem do następujących wniosków, gdy chodzi o wspomnianą tu staroruską kronikę: 1) gromadzi sporą ilość nieznanych skądinąd informacji, 2) zawiera pierwszą wzmiankę o rzeczce Psinie/Cynie, 3) wspomina istnienie trzech bram miejskich w Opawie, 4) wymienia imiona morawskich obrońców i rusko-polskich napastników (Andrzeja z Benešova, Benesza z Cvilína, Daniela Romanowicza, jego syna Lwa, wodzów litewskich Tewtywiła i Edywida, piastowskich książąt polskich: Bolesława krakowskiego, Władysława opolsko-raciborskiego itd.), 5), dokumentuje dokładną trasę marszruty napastników (graniczna rzeczka Psina/Cyna, Opawa, Nasiedle, Nowa Cerekwia, Głubczyce, powrót na terytorium księstwa opolsko-raciborskiego), 6) mimochodem wskazuje ślady kolonizacji niemieckiej na tym terenie 7) jest źródłem tendencyjnym, skrywającym nieudolność swojego bohatera – Daniela Romanowicza i wytykającym domniemane winy polskim sojusznikom, 8) jest przekazem mocno osadzonym w ruskich realiach społeczno-kulturowych i opacznie tłumaczącym czytelnikowi normy postępowania zachodniego społeczeństwa feudalnego (*Wyprawa wojenna księcia Daniela Romanowicza i jego polskich sprzymierzeńców na terytorium północnych Moraw w 1253 r. Trasa przemarszu i problem wiarygodności faktów prezentowanych przez autora Latopisu halicko-wołyńskiego*, [in:] *Данило Романович і його часи*, ред. В. Нагірний, М. Волощук (Colloquia Russica, ser. II, vol. 3), Івано-Франківськ – Краків 2017, s. 145–157).
- *Polityka czeska kniazia Lwa Daniłowicza. Z dziejów stosunków rusko-czeskich w drugiej połowie XIII w.* Prowadzone przeze mnie badania nad źródłami niemieckimi, czeskimi, węgierskimi, ruskimi i polskimi (śląskimi) pozwoliły dojść do wniosku, że po śmierci swojego ojca, króla Rusi Halickiej Daniela Romanowicza (1264 rok), książę Lew Daniłowicz zdecydował się zmienić dotychczasowy układ sojuszy i prowadzić politykę przychylną Czechom, a niechętną wobec Węgier. Potwierdziłem to faktami odnoszącymi się do roku 1271 i 1278, kiedy to źródła odnotowały zaangażowanie się władcy halickiego w militarne zmagania z Węgrami po stronie króla Czech Przemysła Otokara II. Starłem się ponadto udowodnić, że po śmierci Otokara, Lew Daniłowicz trzymał się dalej wytyczonego wcześniej kursu politycznego, o czym świadczą dwukrotne wypadu jego wojsk w 1289 i 1290 roku na Śląsk. Miały one na celu osłabienie przeciwnika nowego władcy czeskiego Wacława II, którym był książę śląski i krakowski – Henryk IV Probus. 15 sierpnia 1289 roku w Opawie ruski Rurykowicz i czeski Przemyślida zawarli nawet wieczyste przymierze. Gdy chodzi o drugą ze wspomnianych wypraw wojennych wojsk ruskich (wspieranych

najpewniej przez Tatarów) na Śląsk, mającą miejsce na początku 1290 roku, to dotarła ona na terytorium księstwa raciborskiego, nad którym władzę sprawował wówczas książę piastowski Przemyśl, sojusznik Henryka IV Probusa. Odparci 16 stycznia spod Raciborza napastnicy, okreśłani mianem „Scytowie”, zmuszeni byli się wycofać, co odnotowało, nieznane historykom, rękopiśmienne źródło proveniencji śląskiej, do którego udało mi się dotrzeć w czasie kwerendy w Archiwum Archidiecezjalnym we Wrocławiu. Jak to usiłowałam wykazać, prowadzone przez Lwa Daniłowicza działania militarne i polityczne w znacznej mierze umożliwiły królowi Czech sięgnięcie po władzę w rozbitej na dzielnice Polsce i oddalały perspektywę zjednoczenia kraju pod rządami Piastów – Henryka IV Probusa i Władysława Łokietka (*Polityka czeska kniazia Lwa Daniłowicza. Z dziejów stosunków rusko-czeskich w drugiej połowie XIII w.*, [in:] *Przemyśl i ziemia przemyska w strefie wpływów ruskich, X – połowa XIV w.*, red. V. Nagirnyy, T. Pudłocki (Colloquia Russica, ser. II, vol. 1), Kraków 2013, s. 163–181). Tematykę politycznego rozdrobnienia ziem polskich i procesy zjednoczeniowe w kraju pod koniec XIII wieku poruszałam też w artykule: *Mechanizmy postępującego rozbicia dzielnicowego i zjednoczenia Polski w XIII wieku (z uwzględnieniem roli Śląska)*, „Śląski Notes Historyczny”, 1, 2011, s. 8–17.

- „Крестъное целование” – geneza i praktyka stosowania przez władców ruskich, polskich i węgierskich, do końca XII wieku. W moich badaniach nad kontaktami ziem południowej Polski z ich wschodnim sąsiadem zainteresował mnie gest całowania krzyża. Stosowany na Rusi, towarzyszy czynnościom prawnym, takim jak: składaniu przysięg, publicznym zobowiązaniom, spisywaniu aktów notarialnych lub zawieraniu układów pokojowych. O wczesnośredniowiecznym rodowodzie tego rytuału świadczą wyraźnie najstarsze zapiski latopisarskie i wzmianki w dokumentach z tamtej epoki. Moja uwaga w niniejszym artykule koncentruje się na dwóch istotnych aspektach: *pierwszy* – jaka jest geneza całowania krzyża, *drugi* – jak reagowali na tę niespotykaną w swoich krajach formę składania publicznych przyrzeczeń władcy katoliccy: polscy Piastowie i węgierscy Arpadowie, a jak prawosławni ruscy Rurykowicze. Usiłując odpowiedzieć na *pierwsze* z postawionych zagadnień wysunąłem tezę, że zwyczaj ten wywodzi się ze starego obrzędu, określanego mianem „ritus pacis”. Jego integralną część stanowił pocałunek pokoju – „osculum pacis”. Występowanie pocałunku pokoju poświadczają wczesnochrześcijańscy pisarze (św. Cyryl Jerozolimski, św. Justyn, Tertulian), reprezentujący zarówno Kościół wschodni, jak i zachodni. W tym ostatnim, gest pozostał w niezmienionej formie i pełnił funkcje typowo religijne, głównie w czasie zgromadzeń eucharystycznych. W Kościele wschodnim natomiast, wczesnochrześcijański zwyczaj uległ znaczącej transformacji. Aczkolwiek również tam praktykowany był w liturgii eucharystycznej, jako typowy pocałunek pokoju, jednak na Rusi (choć nie tylko) gest pocałunku przekroczył granice modlitewnej akcji i zaczął być stosowany przy czynnościach religijno-prawnych, takich jak przysięga, zawieranie pokoju itp. Sam krzyż pełnił tutaj – w imieniu Jezusa – rolę pośrednika i świadka. Gdy natomiast chodzi o *drugi* aspekt – starałem się pokazać, że całowanie krzyża było traktowane przez ruskich Rurykowiczów jako wyjątkowa świętość. Stąd praktycznie niemal od samego początku praktykowania tego rytuału oczekiwali oni od swoich zachodnich sąsiadów, aby składane przysięgi dopełniali gestem całowania krzyża. Dotyczyło to między innymi polskich Piastów (Bolesława Śmiałego, Władysława Wygnańca) oraz węgierskich Arpadów (Gejzy II, Beli III). Jak starałem się tego

dowieść, dla Rusinów całowanie krzyża było niemal jedyną znaną formą składania publicznych zobowiązań i zawierania traktatów pokojowych, natomiast katolicycy władcy Polski i Węgier, aczkolwiek znali również inne (obowiązujące w zachodniej Europie) ceremonie i formy składania przysięg, nie mieli żadnych oporów, by na tę okoliczność dotykać ustami symbolu męki Jezusa. Na podstawie licznych przykładów pokazałem ponadto, że przysięga krzyżowa nie zawsze była dotrzymywana. Wyliczyłem, że do końca XII wieku około 1/3 publicznych zobowiązań, potwierdzanych gestem całowania krzyża, zostało złamanych. W tym miejscu mogę nadmienić, iż „крестъное целованіе” jest w ostatnim czasie przedmiotem moich dalszych badań, zwłaszcza odnoszących się do kontaktów książąt ruskich z sąsiadami.

- „Силу честного креста”. Artykuł jest kontynuacją moich wcześniejszych badań nad tematyką rytuału całowania krzyża. W niniejszym tekście usiłowałem odpowiedzieć na pytanie czym był krzyż i praktyka jego całowania dla Rusinów w dobie najazdów i zagrożenia ze strony Tatarów. Starłem się też pokazać ważniejsze aspekty tej problematyki. Ramy chronologiczne wyznaczone zostały od pierwszej historycznej wzmianki na temat, odnoszącej się do sytuacji po bitwie z Tatarami (Mongolami) nad rzeką Kałką w 1223 roku, aż do wydarzeń jakie poprzedzały definitywne zerwanie zwierzchności tatarskiej nad Moskwą w 1480 roku. Jak to usiłowałem dowieść na kolejnych przykładach – krzyż i jego całowanie z jednej strony integrowało chrześcijańską Ruś do oporu wobec pogańskich koczowników, z drugiej jednak strony dochodziło na tym tle do wynaturzeń, np. całowano krzyż na znak zawartego układu z Tatarami, przeciwko innemu prawosławnym. Proceder ten uprawiali zwłaszcza książęta moskiewscy („Силу честного креста”. *Krzyż i praktyka jego całowania na Rusi w obliczu zagrożenia i najazdów tatarskich (do końca XV wieku)*, [in:] *Religions and beliefs of Rus' (9th – 16th centuries). Publication from the 8th International Scientific Conference, Lviv, 15th – 18th November, 2017*, red. V. Nagirnyy (Colloquia Russica, ser. I, vol. 8), Krakow 2018, s. 365–384).
- Kwestia zagrożenia turecko-tatarskiego wobec Rzeszy, w tym ziem Korony Czeskiej, na przełomie XVI/XVII wieku. Starłem się pokazać pierwsze próby nawiązania kontaktów między dworami cesarza rzymskiego (niemieckiego) Rudolfa II a wielkiego księcia moskiewskiego Fiodora Iwanowicza (faktycznie jego szwagra Borysa Godunowa) w latach 1587–1589. W tej sprawie z wizytą dyplomatyczną na Kreml udał się cesarski poseł, którym był śląski szlachcic Mikołaj Warkotsch, biegle posługujący się językiem niemieckim i polskim (słowiańskim), co ułatwiło mu podjęcie dialogu z rosyjskimi bojarami. Jak to wykazałem na podstawie nieznanych lub mało znanych w polskiej literaturze źródeł, planowany sojusz Habsburga z Rurykowiczem teoretycznie miał mieć antypolski, a także antyturecki i antytatarski charakter. Sprawa nie doszła jednak do skutku, zaś Rudolf II zmuszony był wkrótce prowadzić samotną walkę z Turcją i wspierającymi ją lennikami tatarskimi. Wydarzenia te przeszły do historii pod nazwą ‘długiej wojny’ habsbursko-osmańskiej, toczącej się w latach 1593–1606. Zebrane przeze mnie notki rękopiśmienne z polskich, czeskich i niemieckich archiwów i bibliotek, a także wzmianki ze źródeł publikowanych, pozwoliły zauważyć trasy rozprzestrzeniania się śmiertelnych epidemii na ziemiach Korony Czeskiej (Czechy, Morawy, Śląsk i Łużyce) i w krajach sąsiednich. Chronologia ich występowania pozwoliła mi ponadto powiązać je z kolejnymi wypadami Turków i Tatarów na Morawy w 1599 i 1605 roku (*Tatarská otázka v politických misích císařských kurýrů a poslů k moskevskému dvoru v letech 1587–1589*, [in:]

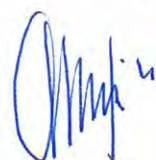
Rus' and the world of the nomads (the second half of the 9th – 16th c.). Publication from the 6th International Scientific Conference, Plzeň, 23th – 26th, November, 2016, red. V. Nagirnyy (Colloquia Russica, ser. I, vol. 7), Krakov 2017, s. 423–438); „*Pestilentiae et medici*”. *K dějinám epidemií a medicíny v zemích České koruny během dlouhé habsbursko-osmanské války (1593–1606)*, [in:] *Ján Jessenius (1566–1621) – L'udia a doba: Medzinárodná vedecká konferencia konaná 8. decembra 2016* (Historia Medicinae Slovaca I.), Bratislava 2017, s. 180–202.

- Pruskie powiaty na górnym Nadodrzu, czyli pojawienie się w latach czterdziestych XVIII wieku nowych tworów administracyjnych. Staralem się krótko przedstawić genezę i ich funkcjonowanie do czasu powstania II Rzeszy Niemieckiej. Przeprowadzona przeze mnie analiza faktów pozwoliła na wysunięcie wniosku, że pruskie powiaty zostały erygowane na miejscu dawnych księstw i wolnych państw stanowych. Były też tworem doskonalszym i bardziej sprawnym administracyjnie. Stojący na ich czele landraci – na co zwróciłem uwagę – rekrutowali się w większości spośród miejscowych, śląskich elit politycznych, bynajmniej nie byli urzędnikami sprowadzanymi z Prus Wschodnich czy Brandenburgii. Uchroniło to Górny Śląsk przed widmem czystek administracyjnych i zapewniało lojalność miejscowej ludności (*Pruskie powiaty na Górnym Śląsku w latach 1741–1871*, [in:] *Z kart historii powiatu rybnickiego*, red. D. Keller, Rybnik 2008, s. 37–43).
- Tradycje pielgrzymkowe na polsko-czeskim pograniczu Górnego Śląska. Staralem się uchwycić ich średniowieczne i nowożytne początki. Zasadniczą uwagę skupiłem jednak na przełomie XIX/XX wieku, z którego to okresu zachowało się najwięcej wzmianek źródłowych do odnośnej tematyki, zwłaszcza w morawskiej gazecie pt. „*Katolické Nowiny pro lid moravský w Pruském Slezsku*” (*Poutní tradice v česko–polském příhraničí Horního Slezska*, [in:] *Tradice a kulturotvorné funkce poutnictví na česko–polském pohraničí*, red. A. Wuwer, D. Jakubczyk, Katowice 2017, s. 9–19.). Ruch pątniczy nie znał granic państwowych, a co za tym idzie – Ślązacy pielgrzymowali na Morawy, zaś Morawianie na Śląsk, a nawet poza jego granice.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych (artystycznych).

Po obronie doktoratu podejmowałem następujące tematy i sprawy:

- Kilkakrotnie, w latach 2006, 2010, 2013, przygotowywałem do druku moją pracę pt. *Mieszko książę raciborski i pan Krakowa – dzielnicowy władca Polski*. Ukazywała się ona w różnych wydawnictwach, np. WAW Racibórz, AVALON Kraków.
- Wydałem drukiem znacznie poszerzoną wersję mojej pracy magisterskiej pt. *Walka o spadek po Babenbergach (1246–1278)*, Racibórz 2008, ss. 136. Maszynopis dysertacji magisterskiej z 1988 roku liczył 40 stron, natomiast wydana 20 lat później wersja drukowana – 136 stron. Publikując poprawiony i poszerzony tekst uwzględniłem nowe źródła i najnowszy stan badań naukowych; sięgnąłem też po rękopisy dostępne w zagranicznych archiwach (Klosterneuburg, Praga, Brno, Ołomuniec, Opawa). Książka ukazuje długi, bo trwający 32 lata, okres politycznych zmagania o ziemie austriackie, a konkretnie Austrię, Styrię i Krainę. Wśród zainteresowanych spadkiem po męskiej linii austriackiej dynastii Babenbergów znaleźli się między innymi: królowie czescy, węgierscy i rzymscy (niemieccy), książęta bawarscy i ruscy, margrabiowie miśnieńscy, a także hrabiowie tyrolscy.

Wspierali ich również karyńcy Spenheimowie, krakowscy i śląscy Piastowie, pomorscy Gryfici i brandenburscy Askańczycy. Ostatecznym zwycięzcą w walce o spadek po Babenbergach okazał się władca Rzeszy – Rudolf z Habsburga. Ten ostatni – co wyraźnie pokazałem – wykorzystując antagonizmy królów Węgier i Czech, a także poszczególnych książąt i margrabiów niemieckich, zdołał wprowadzić własne zasady gry. Niebagatelną rolę odgrywał tutaj fakt, iż Rudolf, jako zwierzchni władca Niemiec, ustawił się w wygodnej pozycji arbitra w spornych sprawach między swoimi lennikami, a także tymi, którzy hołd lenny, z rządzonych przez siebie ziem, powinni mu byli złożyć. Jak usiłowałem dowieść, pozwoliło to Habsburgowi rozstrzygać konflikty na swoją korzyść, a opornych karać. Praca jest jedyną – jak dotychczas – książką całościowo poświęconą tej tematyce. Została też życzliwie przyjęta wśród historyków, o czym świadczy treść poszczególnych recenzji zamieszczonych w zagranicznych periodykach naukowych: *Wojciech Dominiak, [in:] „Mediavalia Historica Bohemica”, roč. 12, č. 2, 2009, s. 154–157; *Мирослав Волошук, [in:] „Rossica Antiqua”, 1 (7), 2013, s. 214–222; *Алексей Мартынюк, [in:] „Colloquia Russica”, ser. I, vol. 6, s. 298–300.

- Byłem jednym ze współautorów *Słownika Historycznego Europy Środkowo-Wschodniej*, red. J. Tyszkiewicz, t. 1: *Państwa Grupy Wyszehradzkiej*, Warszawa 2006. Opracowałem następujących 22 haseł: 1) Czechy, 2) Benedyktynskie klasztory na ziemiach czeskich, 3) Bracia morawscy, 4) Cysterskie klasztory na ziemiach czeskich, 5) Czechy a Rzesza do początku XIX w., 6) Czeskie dążenia do podporządkowania Śląska, 7) Hájek Václav z Libočan, 8) Kolonizacja niemiecka na ziemiach czeskich, 9) Najazd Tatarów na ziemie czeskie 1241, 10) Organizacja kościelna na ziemiach czeskich, 11) Rocznikarstwo czeskie do końca XIII w., 12) Rycerskie zakony na ziemiach czeskich, 13) Uniwersytet Karola w Pradze, 14) Złota bulla sycylijska, 14) Dziejopisarstwo średniowieczne na Słowacji, 15) Górnictwo średniowieczne na Słowacji, 16) Kolonizacja niemiecka na Słowacji, 17) Kontrreformacja na Słowacji, 18) Patent urbarialny i jego skutki, 19) Reformacja na Słowacji, 20) Reforma szkolna na Słowacji, 21) Tatarzy na Słowacji, 22) Wieś słowacka w XVI–XVIII w.
- Opublikowałem artykuł naukowy: *Opawa i okolice w świetle XVIII-wiecznego dziennika Juwenalisa Charkiewicza*, „Opava: Sborník k dějinám města”, 5, 2006, s. 17–21.
- Recenzowałem, pisaną przez zespół czeskich historyków, monografię miasta Opawy pt. *Opava: historie–kultura–lidé*, red. Karel Müller, Rudolf Žáček, kolektiv autorů, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2006, 612 ss. [in:] „Ziemia Raciborska”, rocz. IX (69), s. 70–71.
- Recenzowałem pracę polskiego badacza: *Jerzy Rajman, Pogranicze śląsko-malopolskie w średniowieczu*, 1 wydanie, Kraków: Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie, 1998; 2 wydanie, Kraków: Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie, 2000, ss. 323, [in:] „Ziemia Raciborska”, rocz. IX (69), s. 71–72.
- Podjąłem się opracowania kompleksowego wykazu pożarów i różnego rodzaju kataklizmów, jakie nawiedziły Krzanowic i ich okolice na przestrzeni wieków. W tym celu wyszukiwałem w rękopisach, dawnych gazetach i dostępnych opracowaniach wszystkie dostępne wzmianki historyczne na ten temat. Owocem wspomnianych tu działań była publikacja: *Kłęski elementarne i nieszczęśliwe wypadki w gminie Krzanowice*, [in:] *Przeobrażenia historyczno-kulturowe na pograniczu śląsko-morawskim*, red. K. Lach, M. Łasiczek, Borucin 2007, s. 45–77.

- Prowadząc badania nad historią lokalną, wspólnie z Janem Szywańskim i Teresą Koloch, napisałem i opublikowałem książkę pt. *Studzienna. Historia miejscowości i kościoła*, Racibórz 2007, ss. 145. Praca zawiera aparat przypisów, zestawienia tabelaryczne, a nade wszystko oparta jest na niepublikowanym materiale rękopiśmiennym i rzadko dostępnych drukach przechowywanych obecnie w zbiorach Archiwum Państwowego w Raciborzu, Muzeum w Raciborzu, Archiwum Archidiecezjalnego we Wrocławiu oraz Kolekcji Śląsko-Lużyckiej Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu.
- Wspólnie z historykiem czeskim dr Šarką Bělástovą starałem się odtworzyć: *Przebieg granicy państwowej na ziemi raciborskiej i opawskiej na przestrzeni wieków*, [in:] *Razem czy osobno – przenikanie kultur polsko-czeskich na kresach południowych. Materiały z polsko-czeskiej konferencji, Racibórz 22/23 października 2009 r.*, red. M. Szczypińska, Racibórz 2009, s. 11–17.
- Wraz ze wspomnianym wyżej historykiem czeskim, dr Šarką Bělástovą, jestem autorem dwujęzycznego, polsko-czeskiego podręcznika do edukacji regionalnej pt. *Racibórz – Opava: Podręcznik do edukacji regionalnej – Příručka k regionální výuce*, Racibórz–Opava 2010, ss. 1–127. Książka została wydana przy finansowym wsparciu Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i budżetu Rzeczypospolitej Polskiej. Dwujęzyczna publikacja, jako pomoc dydaktyczna, po dziś dzień służy młodzieży szkół średnich na polsko-czeskim pograniczu ziemi raciborskiej i opawskiej. Podręcznik recenzował: dr hab. prof. UŚ Antoni Barciak (Katowice).
- Opublikowałem tekst: *Między patriotyzmem a antysemityzmem. Tendencje ideologiczne w komunikatach prasowych „Nowin Raciborskich” na przełomie XIX i XX wieku*, [in:] *Żydzi na Górnym Śląsku w XIX i XX wieku*, red. B. Kalinowska-Wójcik, D. Keller, (Zeszyty Rybnickie, 14, Konferencje), Rybnik–Katowice 2012, s. 135–147.
- Wydałem drukiem artykuł: *Wkroczenie Armii Czerwonej na ziemię raciborską oraz represje wobec miejscowej ludności*, [in:] *Ziemia raciborska: postacie, zjawiska historyczne, gospodarka*, red. N. Mika, Kraków 2014, s. 93–102. Byłem też redaktorem naukowym całości, zebranych w tym dziele zbiorowym, tekstów naukowych, współpracując na tym polu ze Starostwem Powiatowym w Raciborzu oraz Domem Współpracy Polsko-Niemieckiej w Gliwicach.
- Recenzowałem książkę rosyjskiego historyka: Роман Хаутала, *От „Давида, царя Индии” до „ненавистного племени Сатаны”*. Антология ранних латинских сведений о татаро-монголах, Казань: Институт истории им. Ш. Марджани АН РТ, 2015, 496 ss. Recenzja ukazała się drukiem w: *Rus' and the world of the nomads (the second half of the 9th–16th c.). Publication from the 6th International Scientific Conference, Plzeň, 23th–26th, November, 2016*, red. V. Nagirnyy (Colloquia Russica, ser. I, vol. 7), Krakov 2017, s. 482–484.
- Recenzowałem książkę serbskiego historyka: Александар Узелац, *Под сенком пса. Татари и јужнословенске земље у другој половини XIII века*, Београд: Утопија, 2015, 324 ss. Recenzja ukazała się drukiem w: *Rus' and the world of the nomads (the second half of the 9th–16th c.). Publication from the 6th International Scientific Conference, Plzeň, 23th–26th, November, 2016*, red. V. Nagirnyy (Colloquia Russica, ser. I, vol. 7), Krakov 2017, s. 485–489.
- Recenzowałem dwie książki, których autorem był czeski historyk Jiří Dynda: pierwsza – *Slovanské pohanství ve středověkých latinských pramenech*, Praha: Scriptorium, 2017, 365 ss.; druga – *Svyatogor: Smrt a iniciace staroruského bohatýra*, Červený Kostelec: Nakladatelství Pavel Mervart, 2016, 530 ss. Obydwie recenzje ukazały się drukiem w: *Religions and beliefs of Rus' (9th–16th centuries). Publication*

from the 8th International Scientific Conference, Lviv, 15th–18th November, 2017, red. V. Nagirnyy (Colloquia Russica, ser. I, vol. 8), Krakow 2018, s. 479–481, 484–486.

- Byłem jednym z trzech redaktorów naukowych (oprócz mnie, dwaj ukraińscy historycy: Мирослав Волошук i Зеновій Федунків), którzy prowadzili kilkuletnie badania nad manuskryptami zdeponowanymi w Bibliotece Polskiej w Paryżu. Rezultatem tych działań było wydanie drukiem w 2018 roku, przedwojennej, niekompletnej i zachowanej w strzępach (kartki maszynopisu i luźne rękopiśmienne zapiski), pracy Czesława Chowańca pt. *Historia twierdzy stanisławowskiej 1662–1812*, liczącej 315 stron. Publikacja ukazała się drukiem dzięki finansowemu wsparciu Senatu Rzeczypospolitej Polskiej i fundacji Pomoc Polakom na Wschodzie. Merytorycznego wsparcia w procesie sprawdzania tekstu i przygotowania go do druku, udzieliły: Центр медієвістичних студій Прикарпатського університету імені Василя Стефаника в Івано-Франківську oraz Centrum Studiów Historycznych w Warszawie.

6. Uczestniczyłem w następujących 21 konferencjach (po obronie doktoratu):

- 20 listopada 2006, *Przeobrażenia historyczno–kulturowe na pograniczu śląsko–morawskim* – Borucin (ogólnopolska konferencja popularno-naukowa – organizator Uniwersytet Opolski oraz Urząd Miejski w Krzanowicach). Referat: *Kłęski elementarne i nieszczęśliwe wypadki w gminie Krzanowice*,
- 8–10 października 2007, *Święty Jacek i jego dziedzictwo* – Opole, Kamień Śląski (ogólnopolska konferencja naukowa – organizator: Uniwersytet Opolski oraz Polska Prowincja Dominikanów). Referat: *Austria i Ruś w działalności ewangelizacyjnej polskich i węgierskich dominikanów, do 1241 roku*,
- 15 października 2007, *Dějiny Opavy VI* – Opava (międzynarodowa konferencja naukowa – organizator: Slezská univerzita v Opavě oraz Matice slezská v Opavě). Referat: *Ziemia raciborska i opawska w świetle XVII–wiecznego diariusza Stanisława Oświęcima*,
- 1 grudnia 2008, *Gąsawa poprzez wieki* – Gąsawa (ogólnopolska konferencja naukowa – organizator: Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy). Referat: *Udział ksiąg śląskich w wydarzeniach w Gąsawie 1227 roku*,
- 4 marca 2008, *Z kart historii powiatu rybnickiego* – Rybnik (ogólnopolska konferencja naukowa – organizator: Muzeum w Rybniku). Referat: *Pruskie powiaty na Górnym Śląsku w latach 1741–1871*,
- 7 czerwca 2008, *Klasztor Cystersów w Rudach* – Rudy 2008 (ogólnopolska konferencja naukowa – organizator: Urząd Miejski w Kuźni Raciborskiej oraz Opactwo Cystersów w Jędrzejowie). Referat: *Początki klasztoru rudzkiego (do końca XIII wieku)*,
- 22–23 października 2009, *Razem czy osobno – przenikanie kultur polsko–czeskich na kresach południowych* – Racibórz (międzynarodowa konferencja naukowa – organizator: Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Ryszarda Kincla w Raciborzu oraz Urząd Miasta Racibórz). Referat: *Przebieg granicy państwowej na ziemi raciborskiej i opawskiej na przestrzeni wieków*,
- 19 października 2010, *Mieszkańcy ziemi raciborskiej dla Polski i Europy* – Racibórz (ogólnopolska konferencja naukowa – organizator: Towarzystwo Miłośników Ziemi Raciborskiej oraz Starostwo Powiatowe w Raciborzu). Referat: *Mieszko Laskonogi – pierwszy książę raciborski*,

- 18–21 listopada 2010, *Pruskie kasaty klasztorne na Śląsku na tle procesów sekularyzacyjnych w Polsce i Europie* – Wrocław (międzynarodowa konferencja naukowa – organizator: Uniwersytet Wrocławski, Towarzystwo Miłośników Historii oraz Fundacja Lubiąż). Referat: *Kasata klasztorów w 1810 r. na ziemi raciborskiej*,
- 1–2 marca 2012, *Żydzi na Górnym Śląsku w XIX i XX wieku* – Rybnik (ogólnopolska konferencja naukowa – organizator: Uniwersytet Śląski w Katowicach oraz Muzeum w Rybniku). Referat: *Między patriotyzmem a antysemityzmem. Tendencje ideologiczne w komunikatach prasowych „Nowin Raciborskich” na przełomie XIX i XX wieku*,
- 19–20 kwietnia 2012, *Na pograniczu kultur: Przemysł i ziemia przemyska na przestrzeni wieków* – Przemysł (międzynarodowa konferencja naukowa – organizator: Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Towarzystwo Przyjaciół Nauk im. Kazimierza Marii Osińskiego w Przemysłu oraz Państwowa Wyższa Szkoła Wschodnioeuropejska w Przemysłu). Referat: *Polityka czeska kniazia Lwa Daniłowicza. Z dziejów stosunków rusko-czeskich w drugiej połowie XIII w.*,
- 20 maja 2011, *Mieszko IV Laskonogi – książę raciborski i dzielnicowy władca Polski oraz jego dziedzictwo* – Racibórz (międzynarodowa konferencja naukowa – organizator: Muzeum w Raciborzu oraz Urząd Miasta Racibórz). Referat: *Kraków w polityce księcia Mieszka – syna Władysława II Wygnanka*,
- 24–26 września 2012, *Czechy i Polska między Wschodem a Zachodem: średniowiecze i wczesna epoka nowożytna* – Kamień Śląski (międzynarodowa konferencja naukowa – organizator: Uniwersytet Opolski oraz Polska Akademia Nauk). Referat: *Ostatni Przemyślida – książę Walentyn Garbaty*,
- 26–28 listopada 2015, *Rus’ a kraje kultury łacińskiej (X–XVI w.) / Rus’ and countries of the Latin culture (10th–16th c.)* – Kraków (międzynarodowa konferencja naukowa – organizator: Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Uniwersytet Papieski im. Jana Pawła II w Krakowie oraz Muzeum Archeologiczne i Muzeum Historyczne w Krakowie). Referat: *„Крестное целование” – geneza i praktyka stosowania przez władców ruskich, polskich i węgierskich, do końca XII wieku*,
- 3 grudnia 2015, *Prudnik w średniowieczu* – Prudnik (międzynarodowa konferencja naukowa – organizator: Muzeum Ziemi Prudnickiej w Prudniku). Referat: *Prudnik w obliczu zagrożenia i najazdów husyckich*,
- 23–26 listopada 2016, *Rus’ a svět kočovníků, druhá polovina IX.–XVI. století / Rus’ and the world of the nomads (the second half of the 9th – 16th c.)* – Plzeň (międzynarodowa konferencja naukowa – organizator: Západočeská univerzita v Plzni, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie oraz Центр медієвістичних студій Прикарпатського університету імені Василя Стефаника в Івано-Франківську). Referat: *Tatarská otázka v politických misích císařských kurýrů a poslu k moskevskému dvoru v letech 1587–1589*,
- 8 grudnia 2016, *Ján Jessenius (1566–1621): L’udia a doba* – Bratislava (międzynarodowa konferencja naukowa – organizator: Univerzita Komenského v Bratislave). Referat: *„Pestilentie et medici”. K dějinám epidemií a medicíny v zemích České koruny během dlouhé habsbursko-osmanské války (1593–1606)*,
- 27 października 2017, *Tradycje oraz kulturotwórcze funkcje pielgrzymowania na pograniczu polsko-czeskim / Tradice a kulturotvorné funkce poutnictví na česko-polském pohraničí* – Godów (międzynarodowa konferencja naukowa – organizator: Uniwersytet Śląski w Katowicach oraz Gmina Gorzyce). Referat: *Poutní tradice v česko-polském příhraničí Horního Slezska*,
- 25–27 maja 2017, *Середньовічна Русь: Проблеми термінології* – Івано-Франківськ, Галич (międzynarodowa konferencja naukowa – organizator: Центр

медієвістичних студій Прикарпатського університету імені Василя Стефаника в Івано-Франківську oraz Uniwersytet Jagielloński w Krakowie). Referat: *Русь у сілезьких середньовічних джерелах (до кінця XIII ст.)*,

- 15–18 listopada 2017, *Релігії і вірування Русі (IX–XVI століття) / Religions and beliefs of Rus' (9th – 16th centuries)* – Львів (міжнародна конференція naukowa – organizator: Український католицький університет у Львові, Львівський національний університет імені Івана Франка oraz Uniwersytet Jagielloński w Krakowie). Referat: „*Си́лу честного креста*”. *Krzyż i praktyka jego całowania na Rusi w obliczu zagrożenia i najazdów tatarskich (do końca XV wieku)*,
- 5–8 grudnia 2018, *Ruś a Polska (X–XIV w.)* – Przemyśl (міжнародна конференція naukowa – organizator: Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Przemyślu oraz Przemyska Biblioteka Publiczna). Referat: *Próby pozyskania przez księcia czernihowskiego Michała Wsiewołodowicza pomocy militarnej na zachodzie Europy przeciwko Tatarom w latach 1239–1245*.

7. Uczestniczyłem w następujących międzynarodowych programach i projektach (grantach):

- od 1 stycznia 2010 do 31 grudnia 2010 roku – projekt finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, w ramach międzynarodowego programu (grantu): „Przekraczamy granice: Czechy–Polska, Cíl 3/Cel 3 – 2007/2013”. Wykonane dzieło: publikacja pt. *Racibórz – Opava: Podręcznik do edukacji regionalnej – Příručka k regionální výuce*, Racibórz–Opava 2010, ss. 1–127.
- od 1 lutego 2012 do 31 grudnia 2012 roku – projekt finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, w ramach międzynarodowego programu (grantu): „Przekraczamy granice: Czechy–Polska, Cíl 3/Cel 3 – 2007/2013”. Wykonane dzieło: publikacja pt. *Dzieje ziemi raciborskiej*. Oprócz wersji polskiej, ukazała się też osobno drukiem wersja w języku czeskim: *Dějiny Ratibořska*.
- od 1 marca 2012 do 31 marca 2013 roku – projekt finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, w ramach międzynarodowego programu (grantu): „Przekraczamy granice: Czechy–Polska, Cíl 3/Cel 3 – 2007/2013”. Wykonane dzieło: publikacja pt. *Historia miasta i gminy Krzanowice*. Oprócz wersji polskiej, ukazała się też osobno drukiem wersja w języku czeskim: *Dějiny města a obce Křenovice*.

W okresie przed obroną doktoratu moje zainteresowania koncentrowały się na historii Śląska i polsko-czeskich kontaktach politycznych, dynastycznych i kulturowych, zwłaszcza w okresie od XII do XIV wieku. Uwagę skupiałem też na problematyce ruskiej i tatarskiej. Mój dorobek z tego czasu stanowią następujące publikacje naukowe:

Książki:

- *Racibórz w obliczu najazdów tatarskich i zagrożenia wałaskiego*, Racibórz 2002, ss. 176 [recenzenci: Krzysztof Ożóg, UJ Kraków; Antoni Barciak, UŚ Katowice].

Artykuły naukowe:

- *Ekspansja czesko-morawska na ziemię raciborską w XIII wieku*, „Studia i materiały z dziejów Śląska”, 21, 1996, s. 7–20.
- *Imię Przemysł w wielkopolskiej linii Piastów. Niektóre aspekty stosunków książąt wielkopolskich z Czechami do połowy XIII wieku*, [in:] *Przemysł II. Odnowienie Królestwa Polskiego*, red. J. Krzyżaniakowa, Poznań 1997, s. 247–255.
- *Który Mieszko? Kontakty Piastów z Niemcami w świetle wzmianki nekrologicznej klasztoru Św. Michała w Bambergu*, „Studia i materiały z dziejów Śląska”, 22, 1997, s. 7–16.
- *Ksiądz Augustyn Weltzel jako historyk – warsztat naukowy i problem wiarygodności prezentowanych faktów w jego dziejopisarstwie*, „Zeszyty Raciborskie – Strzecha”, 6, 1997, s. 45–56.
- *Postać św. Wojciecha w europejskiej historiografii wieków średnich – prezentacja wybranych wzmianek źródłowych*, [in:] *Środkowoeuropejskie dziedzictwo świętego Wojciecha*, red. A. Barciak, Katowice 1998, s. 43–59.
- *Racibórz wobec zagrożenia ze strony ludów koczowniczych i pasterskich*, „Studia i materiały z dziejów Śląska”, 23, 1998, s. 33–55.
- *Czy król Rusi Halickiej Daniel był obecny przy zawieraniu pokoju wiedeńskiego w 1261 roku? Z dziejów stosunków rusko-austriackich w średniowieczu* [w:] „Kwartalnik Historyczny”, rocz. CV, nr 2, Warszawa 1998, s. 3–16.
- *Początki fundacji cysterskiej nad rzeką Rudą na Górnym Śląsku*, [in:] *Cystersi w społeczeństwie Europy Środkowej. Materiały z konferencji naukowej odbytej w klasztorze oo. Cystersów w Krakowie Mogile z okazji 900 rocznicy powstania Zakonu Ojców Cystersów*, red. A. M. Wyrwa, J. Dobosz, Poznań 2000, s. 290–297.
- *Bożogrobcy raciborscy w średniowieczu*, [in:] *Klasztor w mieście średniowiecznym i nowożytnym. Materiały z międzynarodowej konferencji naukowej zorganizowanej w Turawie w dniach 6–8 V 1999*, red. M. Derwich, A. Pobóg-Lenartowicz, Wrocław, Opole 2000, s. 419–420.
- *Przejęcie księstwa raciborskiego przez władcę opawskiego Mikołaja II*, „Opava: Sborník k dějinám města”, 2, 2000, s. 11–13.
- *Ewakuacja raciborskich dzieci w czasie powodzi – wybrane aspekty wychowawczo – zdrowotne*, [in:] *Společnost' lokálna v situacích klęsk żywiołových. Diagnostika – wskazania edukacyjne*, red. A. Szecówka, Wrocław 2000, s. 85–90.
- *Z przeszłości Raciborza. Osadnictwo na ziemi raciborskiej we wczesnym średniowieczu (do końca XIII wieku)*, „Zeszyty Raciborskie – Strzecha”, 7, 2001, s. 6–12.
- *Język raciborskich dokumentów na przestrzeni wieków*, [in:] *Dziedzictwo kulturowe pogranicza śląsko-morawskiego*, red. K. Lach, Racibórz 2002, s. 29–44.
- *Najazd polsko-ruski na ziemię opawską w 1253 r.*, „Opava: Sborník k dějinám města”, 3, 2003, s. 5–11.
- *Przeobrażenia w ustroju miasta Raciborza na przestrzeni wieków*, [in:] *Sacrum i profanum. Klasztory i miasta w rzeczywistości Górnego Śląska w średniowieczu*, red. E. Bimler-Mackiewicz, Rybnik 2003, s. 65–75.
- *Ustrój miejski Raciborza na przestrzeni wieków*, [in:] *Z dziejów ziemi raciborskiej. Miejsca-Ludzie-Problemy*, red. J. Neuberg, G. Staniszewski, Racibórz 2003, s. 123–137.

- *Wielki pożar Raciborza 23 kwietnia 1574 roku*, [in:] *Z dziejów ziemi raciborskiej. Miejsca–Ludzie–Problemy*, red. J. Neuberg, G. Staniszewski, Racibórz 2003, s. 139–142.
- *Jaki przydomek nosił Mieszko syn Władysława II Wygnańca?*, [in:] *Sacra Silentii provincia: 800 lat dziedzicznego księstwa opolskiego (1202–2002)*, red. A. Pobóg – Lenartowicz, Opole 2003, s. 93–100.
- *Pożary w dawnej Opawie (do końca XVI wieku)*, „Opava: Sborník k dějinám města”, 4, 2004, s. 11–18.
- *Przebieg śląsko–morawskiej granicy na przestrzeni wieków*, [in:] *Jedność małych ojczyzn jednością Unii Europejskiej*, red. G. Utracki, Racibórz–Krzyżanowice 2004, s. 9–19.
- *Sytuacja narodowościowa i wyznaniowa w powiecie raciborskim od połowy XIX do początków XX wieku w świetle wybranych wzmianek źródłowych*, „Zeszyty Raciborskie – Strzecha”, 8, 2005, s. 27–30.
- *Szpitalnictwo w Raciborzu*, [in:] *Ludzie, Dzieje, Mity. Z badań nad historią i kulturą Raciborskiego*, red. K. Lach, Racibórz 2005, s. 53–64.
- *Stosunki narodowościowe i wyznaniowe w powiecie raciborskim (od połowy XIX do początków XX wieku)*, [in:] *Ludzie, Dzieje, Mity. Z badań nad historią i kulturą Raciborskiego*, red. K. Lach, Racibórz 2005, s. 73–78.

Recenzje:

- *Paweł J. Newerla, Opowieści o dawnym Raciborzu*, Racibórz 1995, ss. 253, *Towarzystwo Miłośników Ziemi Raciborskiej*, [in:] „Zeszyty Raciborskie – Strzecha”, 6, 2002, s. 113–115.

W tym miejscu wspomnieć muszę również o wydanych przed obroną doktoratu różnego rodzaju notach i biogramach w publikacjach bibliograficznych i słownikowych:

- *Quaestiones medii aevi novae*, vol. 5, Warszawa 2000, noty bibliograficzne (Book Notices): 1) *Eneae Silvii Historia Bohemica ...*, 2) *Jiří Jurok, Moravský severovýchod v epoše husitské revoluce ...*, 3) *Tomaš Krejčík, Pečet v kuluře středověku ...*, 4) *Zdeněk Petráň, Pavel Radoměřský, Encyklopedie české numismatiky ...*, 5) *Jan Šmerda, Dénary české a moravské ...*, s. 344, 356, 363, 375, 389.
- *Raciborzanie Tysiąclecia. Słownik Biograficzny*, red. K. Gruchot, G. Wawoczny, Racibórz 2002, biogramy: 1) *Barabasch Antoni*, 2) *Bertold z Raciborza*, 3) *Bethlen Gábor*, 4) *Eufemia (Ofka)*, 5) *Herman z Raciborza*, 6) *Jan I*, 7) *Jan II Dobry*, 8) *Jan II Żelazny*, 9) *Jan III Młodszy*, 10) *Jan IV*, 11) *Jerzy Fryderyk*, 12) *Kruczek Marian Filip*, 13) *Lelek Cyprian*, 14) *Leszek*, 15) *Mieszko Otyły*, 16) *Mieszko Laskonogi (Platonogi)*, 17) *Mikołaj z Raciborza*, 18) *Mikołaj II*, 19) *Mikołaj III*, 20) *Mikołaj IV*, 21) *Przemysław*, 22) *Strzałka Brunon*, 23) *Szukałowski Józef*, 24) *Wacław*, 25) *Walenty*, 26) *Wawrzyniec z Raciborza*, 27) *Władysław*.

Przed obroną doktoratu brałem też udział w następujących konferencjach naukowych:

- *Przemysław II. Odnowienie Królestwa Polskiego* – Poznań 1995 (konferencja ogólnopolska, organizowana przez Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). Referat: *Imię Przemysław w wielkopolskiej linii Piastów. Niektóre aspekty stosunków książąt wielkopolskich z Czechami do połowy XIII wieku*,

- *Środkowoeuropejskie dziedzictwo świętego Wojciecha* – Zabrze 1997 (konferencja ogólnopolska, organizowana przez Uniwersytet Śląski w Katowicach oraz Urząd Miasta Zabrze). Referat: *Postać św. Wojciecha w europejskiej historiografii wieków średnich – prezentacja wybranych wzmianek źródłowych*,
- *Cystersi w społeczeństwie Europy Środkowej* – Kraków, Mogiła 1998 (konferencja międzynarodowa organizowana przez Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). Referat: *Początki fundacji cysterskiej nad rzeką Rudą na Górnym Śląsku*,
- *Klasztor w mieście średniowiecznym i nowożytnym* – Turawa 1999 (konferencja międzynarodowa, organizowana przez Uniwersytet Wrocławski i Uniwersytet Opolski). Referat: *Bożogrobcy raciborscy w średniowieczu*,
- *Dziedzictwo kulturowe pogranicza śląsko-morawskiego* – Racibórz 2002 (konferencja ogólnopolska, organizowana przez Starostwo Powiatowe w Raciborzu). Referat: *Język raciborskich dokumentów na przestrzeni wieków*,
- *Sacrum Silentii provincia. 800 lat dziedzicznego księstwa opolskiego* – Opole 2002 (konferencja ogólnopolska, organizowana przez Uniwersytet Opolski). Referat: *Jaki przydomek nosił Mieszko syn Władysława II Wygnańca?*,
- *Dějiny Opavy II* – Opava 1999 (konferencja międzynarodowa – organizatorzy: Slezská univerzita v Opavě oraz Matice slezská v Opavě). Referat: *Przejęcie księstwa raciborskiego przez władcę opawskiego Mikołaja II*,
- *Dějiny Opavy III* – Opava 2001 (konferencja międzynarodowa – organizatorzy: Slezská univerzita v Opavě oraz Matice slezská v Opavě). Referat: *Najazd polsko-ruski na ziemię opawską w 1253 r.*,
- *Dějiny Opavy IV* – Opava 2003 (konferencja międzynarodowa – organizatorzy: Slezská univerzita v Opavě oraz Matice slezská v Opavě). Referat: *Pożary w dawnej Opawie (do końca XVI wieku)*,
- *Dějiny Opavy V* – Opava 2005 (konferencja międzynarodowa – organizatorzy: Slezská univerzita v Opavě oraz Matice slezská v Opavě). Referat: *Opawa i okolice w świetle XVIII-wiecznego diariusza Juwenalisa Charkiewicza*.

Robert K. Silva